

### I(K)T-Utviklingen i statlig forvaltningen

Mål, rammer og virkemidler

- Forvaltningspolitikk som ramme for IKT-politikk
- IKT-politikken: grunnleggende mål og rammer
- Organisering - sentrale prinsipper og aktører
- Undersøkelse av IKT-styring i praksis.

**Pensum**

- Jansen og Schartum (2008), kap. 3.
- IKT-samordning : <http://www.difi.no/digital-forvaltning>
- Rapport om IKT-styring [http://www.jus.uio.no/ifo/forskning/prosjekter/seri/styring-og-ledelse-av-eforvaltningen/publikasjoner/it-styring\\_endelig.pdf](http://www.jus.uio.no/ifo/forskning/prosjekter/seri/styring-og-ledelse-av-eforvaltningen/publikasjoner/it-styring_endelig.pdf)

- Se også
  - St. meld. 19 (2008-2009) ([Forvaltningsmeldingen](#))
  - Stortingsmelding 17 (2006-2007), kap. 7 ([IKT-meldingen](#))
  - KMD: *Regjeringens Digitaliseringsprogram*, <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/kampanjer/dan/regjeringen-stoltenbergs-digitaliserings/pa-nett-med-innbygerne.html?id=677791>

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

### Noen spørsmål

- Hva er (statens) IKT-politikk?
- Hva oppfattes å være de viktigste problemene eller hindringene innen eForvaltningen?
- Hvilke virkemidler kan/bør brukes for å nå de fastsatte mål?

---

---

---

---

---

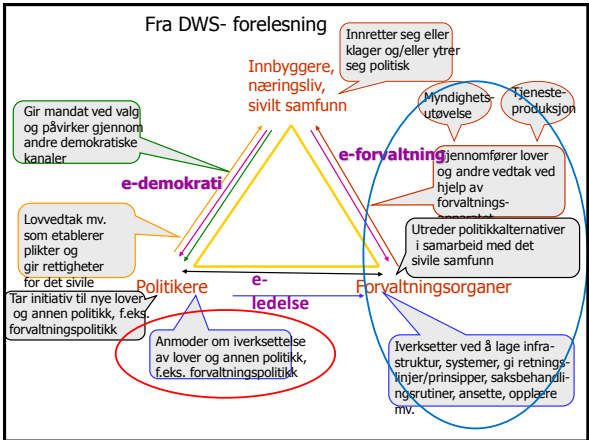
---

---

---

---

---




---

---

---

---

---

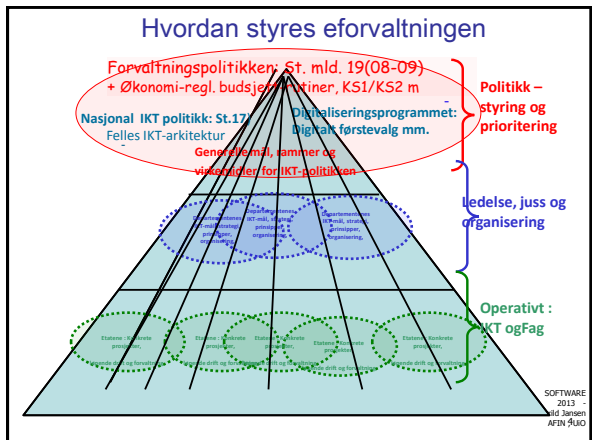
---

---

---

---

---




---

---

---

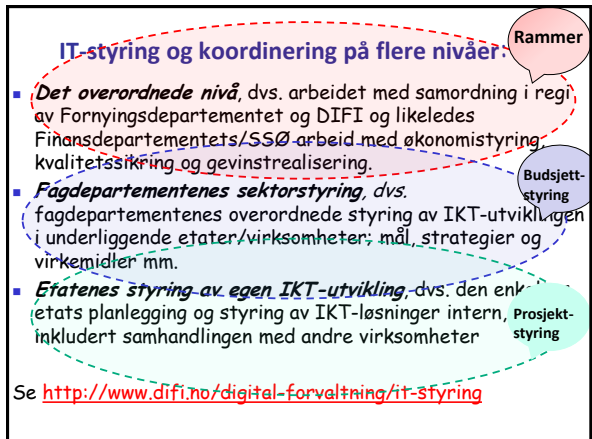
---

---

---

---

---




---

---

---

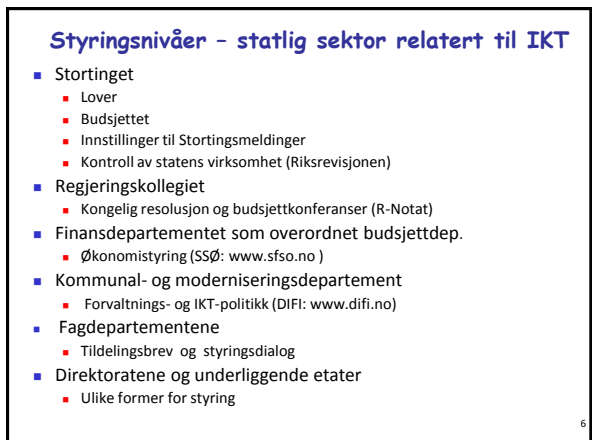
---

---

---

---

---




---

---

---

---

---

---

---

---

## Noen grunnleggende styringsprinsipper

- Stortinget vedtar lover, bestemmer statens budsjett og kontrollerer regjeringen.
  - Fastsetter mål som basis for budsjettet
  - Kontrollerer at målene oppnås, også basert på Riksrevisjonens rapporter
- Regjeringen (Kongen) fastlegger sin egen organisering
  - F eks opprette/nedlegge/slå sammen departementer (men dette kan forutsette endringer i lover med mer)
- Sektorisering og linjeansvarsprinsippet
  - Det enkelte fagdepartement og sektororgan har fullt ansvar og myndighet på sitt fagområde, inkludert utvikling og bruk av IKT
  - Regjeringen vil (i praksis) i liten grad overstyre fagdepartementene
  - Men noen generelle føringer legger rammer for IKT-bruken
- FIN (økonomistyring) og FAKD (forvaltningspolitikken) har viktige samordningsfunksjoner

DRI3010 Arild Jansen, AFIN/UIO

7

## Noen grunnleggende styringsprinsipper (2)

### Kommunalt selvstyre

- [Semi]konstitusjonelt skille mellom staten og kommunene: Staten kan bare indirekte grad styre kommunes IKT-bruk
  - Kommuners oppgaver kan styres gjennom lov og forskrift, men statsforvaltningen har ikke generelt instruksjonsmyndighet over kommuner
  - Derfor har forskjellige kommuner forskjellige løsninger på å løse "samme" oppgave (eks: økonomistyring, sosialtjeneste, ..etc.)
  - Interkommunalt samarbeid er så langt [stort sett] frivillig
- Men Staten, dvs. ulike fagdepartementer pålegger kommuner oppgaver og innrapportering, f. eks. knyttet til økonomi, skole, helse og omsorg, miljø, osv, og som stiller krav til kommunenes IKT-løsninger
  - KOSTRA (SSB) organisering mye av denne innrapporteringen

DRI3010 H Arild Jansen, AFIN/UIO

8

## Typer virkemidler: "harde og myke" Primært på overordnet nivå

### Harde :

- Juridiske \_ lover, forskrifter med mer
- Økonomiske
  - Budsjettet og økonomistyring
  - Forretningsmodeller
- Teknisk regulering: standardisering, arkitektur-prinsipper
- Organisering, arbeidsdeling og administrative tiltak
  - Fellesressurser og tjenester (DIFI, SSØ, DSS, [Datatilsynet]..)

### Myke

- Pedagogiske virkemidler: veiledere, rådgivning
- Kunnskapsbaser og kunnskapsutvikling,
- Veiledere, Best-practice,.. <http://www.prosjektveiviseren.no/>,
- Uformell styring/påvirkning gjennom tradisjon, nettverk

9

## Rammer for departementenes styring

- Budsjettt- og økonomi-styring
  - Tildelingsbrevet, se f eks:
  - Styringsdialogen
  - Mer uformell dialog og «samhandling»
- Prosjektstyring
  - Eier-departementet er normalt ikke direkte involvert i prosjekter, men kan delta i styringsgrupper
  - Men eier-departementet har overordnet ansvar for økonomi-styring
  - Det vil også være en løpende, mer uformell kontakt mellom prosjekt-ledelse/prosjekt-styre og departementet
  - Men her er det stor variasjon mellom de ulike departementene

DRI3010 , Arild Jansen, AFIN/UIO

10

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Rammer for IKT-prosjekter

- Generelle forvaltningsmessige rammen, jf DWS forelesn 20.8
- Spesielle rammer for IKT:
- Digitaliseringsrundskrevet inneholder viktige pålegg og anbefalinger knyttet til digitalisering,
- Se <http://www.difi.no/digital-forvaltning/it-styring/digitaliseringsrundskrevet>
- Felles IKT-arkitektur :
- <http://www.difi.no/digital-forvaltning/felles-arkitektur>

DRI3010 , Arild Jansen, AFIN/UIO

11

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Felles IKT-arkitektur i offentlig sektor

### Prinsippene

- ▶ Tjenesteorientering
- ▶ Interoperabilitet
- ▶ Tilgjengelighet
- ▶ Sikkerhet
- ▶ Åpenhet
- ▶ Fleksibilitet
- ▶ Skalerbarhet



Om arkitekturprinsippene

<http://www.difi.no/digital-forvaltning/felles-arkitektur>

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

### Mer informasjon på DIFIs- nettsider

- Difi om digital forvaltning
  - <http://www.difi.no/digital-forvaltning>
- Noen spesifikke sider:
  - <http://www.difi.no/digital-forvaltning/universell-utforming>
- Åpne standarder både i stat og kommune
  - <http://www.difi.no/digital-forvaltning/standardisering>
- Åpenhet og innsyn
  - [Offentlig elektronisk postjournal \(OEP\)](#)

---

---

---

---

---

---

---

---

### Økonomistyring er også styring av IKT og omvendt ?? :

- Fra IKT-prosjekt til måloppnåelse (gevinstrealisering)
- En etat (eks Nav?) forslår et større IKT-prosjekt
- Fagdepartement gjennomgår prosjektet
  - Finansdepartementet krever kvalitetssikring (ved KS1 og KS2)
  - [KMD vurderer org. og IKT-messige aspekter](#)
- Stortinget behandler budsjett-forslag
- Fagdepartement tildeler midler (tildelingsbrev)
- Etaten starter opp og gjennomfører IKT-prosjektet
  - Fagdepartementet følger prosjektet gjennom styringsdialogen mm
- Etaten iverksetter IKT-løsningen - inkludert organisatoriske endringer
- Etaten og fagdepartement har også ansvar for at planlagte gevinster blir «realisert»

DRI3010 , Arild Jansen, AFIN/UIO

14

---

---

---

---

---

---

---

---

### DIFI's anbefalte rammeverk for IKT-prosjekter

Prosjektveiviseren hvor vi tilbyr et nettbasert veiledningsopplegg for gjennomføring av IKT-prosjekter i offentlig sektor.

Prosjektveiviseren skal bidra til bedre planlegging, gjennomføring og samordning av offentlige IKT-prosjekter.

<http://www.prosjektveiviseren.no/>



FINF-4001 , Arild Jansen, AFIN

15

---

---

---

---

---

---

---

---

### Tradisjonell systemutviklingslivssyklus -

Faser i systemutviklingsarbeidet: et teknologisk perspektiv

- Forstudie - Foranalyse :
  - Problem - og mulighetsanalyse - avdekke problemer mm
- Systemavgrensning og behovsanalyse
  - Se systemet utenfra og klarlegge behov og rammer : tekniske, organisatoriske, økonomiske, juridiske, sikkerhet
- Systemanalyse -> kravspesifikasjon
- Systemutforming : (design/konstruere)
- Realisering og implementasjon
- Igangsett og drift
- Gjennomføring av nødvendige organisatoriske endringer, opplæring
- Realisering av gevinster
- Videreutvikling
- Avvikling

16

FINF-4001 ... Arild Jansen, AFIN

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

### Spiralmodellen

Et forsøk på å kombinere evolusjonær tankegang med de positive sider av konstruksjonstenkning

- Fokus på risiko og reduksjon av risiko
- Utvikling oppdelt i et sett av sykler (i spiralen)
  - Målsetning (hva skal oppnås f.eks. funksjonalitet, ytelse, etc.)
  - Alternative måter å realisere løsning for dette (utvikle, kjøpe, etc.)
  - Identifisere begrensningene (kostnad, grensesnitt, etc.)

17

FINF-4001 ... Arild Jansen, AFIN

---

---

---

---

---

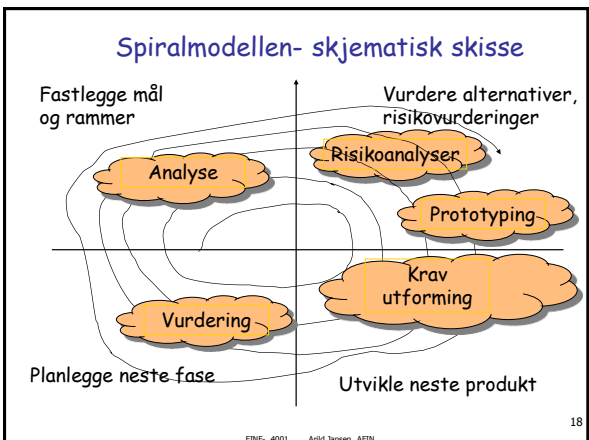
---

---

---

---

---




---

---

---

---

---

---

---

---

---

---